

Sygn. akt II AKa 317/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Adam Wrzosek (spr.)

Sędziowie: SA – Anna Zdziarska

SO (del.) – Monika Niezabitowska-Nowakowska

Protokolant: – st. sekr. sąd. Marzena Brzozowska

przy udziale Prokuratora Jacka Pergałowskiego

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2014 r.

sprawy A. D.

oskarżonej z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonej i prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 19 maja 2014 r. sygn. akt V K 38/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W sprawie Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie sygn. akt V K 38/13 **A. D.** oskarżono o to, że:

w dniu 17 stycznia 2007 roku w C., gm. J., pow. (...), woj. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z góry powziętym zamiarem doprowadziła małżonków J. i I. C. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 300.000 zł poprzez podpisanie umowy pożyczki w/w kwoty na czas do grudnia 2011 r., z której nie zamierzała się wywiązać,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 maja 2014 r.

I. oskarżoną A. D. uznał za winną dokonania zarzucanego jej czynu i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. skazał ją na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie wymierzonej oskarżonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata;

III. na podstawie art. 33 § 1 - 3 k.k. wymierzył oskarżonej karę grzywny w wysokości 100 (stu) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

IV. zasądził od oskarżonej opłatę na rzecz Skarbu Państwa w kwocie 380 złotych i obciążył ją kosztami postępowania w sprawie.

Od powyższego wyroku apelacje złożyli obrońca oskarżonej i prokurator.

Obrońca oskarżonej zaskarżył wyrok w całości, zarzucając:

- 1) obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 286 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie w sytuacji, gdy oskarżona nigdy, a w szczególności w momencie zawierania z pokrzywdzonymi umowy, nie miała zamiaru doprowadzenia pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia ich mieniem i nigdy w tym celu nie działała, a zatem działaniem swym nie wypełniła znamion przestępstwa oszustwa,
- 2) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku w postaci obrazu art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów z zeznań pokrzywdzonych oraz wyjaśnień oskarżonej, a ponadto pominięcie dowodu z historii transakcji finansowych dokonywanych na rachunku bankowym I. C.,
- 3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że oskarżona działała z zamiarem doprowadzenia pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i dopuściła się zarzucanego jej przestępstwa oszustwa.

W konkluzji apelacji obrońca wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej A. D. od zarzucanego jej czynu,
ewentualnie
2. uchylenie tegoż wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej, zarzucając:

- obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 286§1 k.k. polegającą na nie uwzględnieniu w opisie czynu przypisanego A. D. wszystkich ustawowych znamion przestępstwa z art. 286§1 k.k. poprzez pominięcie znamienia w postaci działania „za pomocą wprowadzenia w błąd co do możliwości i zamiaru wywiązania się z zaciągniętego zobowiązania”,
- obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 413§2 pkt 1 k.p.k. mającą wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na niedokładnym określeniu przez Sąd w wyroku skazującym przypisanego oskarżonej czynu.

W konkluzji apelacji prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez przyjęcie w opisie czynu przypisanego oskarżonej A. D. znamion strony przedmiotowej przestępstwa z art. 286§1 k.k. tj. działania za pomocą wprowadzenia w błąd co do możliwości i zamiaru wywiązania się zaciągniętego zobowiązania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W odniesieniu do apelacji obrońcy oskarżonej.

Na wstępie należy zauważyć, że w złożonej apelacji obrońca oskarżonej zawarł w pkt 1 zarzut obrazu prawa materialnego, a w pkt 2 i w pkt 3 odpowiednio zarzuty obrazu przepisów postępowania i błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia. Obraza prawa materialnego może polegać na błędnej wykładni zastosowanego przepisu, zastosowania nieodpowiedniego przepisu, a także na niezastosowaniu określonego przepisu w sytuacji, gdy jego zastosowanie jest obowiązkowe. Obraza prawa materialnego może być przyczyną odwoławczą jedynie wtedy, gdy ma charakter samoistny. Judykatura i doktryna słusznie bowiem podkreślają, że naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie

można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych (Komentarz do Kodeksu postępowania karnego pod red. prof. dr hab. Zbigniewa Gostyńskiego, Dom Wydawniczy ABC, 1998, teza 5 do art. 483, str. 457-458 tom II). Tym samym obrońca stawiając zarzut obrazu przepisów postępowania skutkujące dowolną oceną zgromadzonego materiału dowodowego oraz zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie mógł formułować zarzutu obrazu prawa materialnego. Analizując zarzut z pkt 1 petitum apelacji, nie ulega jednakże wątpliwości, że faktycznie sprowadza się on do kwestionowania ustaleń poczynionych przez Sąd I instancji.

Oszustwo jako przestępstwo celowościowe może być popełnione tylko z zamiarem bezpośrednim, a celem sprawcy jest osiągnięcie korzyści majątkowej. Sprawca nie tylko musi uzyskać korzyść majątkową, lecz musi także chcieć w tym celu użyć określonego sposobu działania lub zaniechania. Jeżeli jeden z tych elementów nie jest objęty świadomością – nie ma oszustwa, jeżeli któregoś z nich sprawca nie chce, lecz tylko nań się godzi – również nie ma oszustwa. Oszustwo zatem może być przestępstwem popełnionym tylko umyślnie z zamiarem bezpośrednim, kierunkowym, obejmującym cel i sposób działania (Komentarz do Kodeksu karnego Oktawii Górniok, Stanisława Hoca, Michała Kalitowskiego, Stanisława M. Przyjemskiego, Zofii Sienkiewicz, Jerzego Szumskiego, Leona Tyszkiewicza, Andrzeja Wąska, Wyd. ARCHE Gdańsk 2002, teza 1 do art. 286, str. 1181 i cytowany tam wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1973 r., sygn. III KR 278/73, OSNPG 1974/7/81). W przedmiotowej sprawie warunkiem niezbędnym do przypisania oskarżonej A. D. przestępstwa oszustwa było ustalenie, że w momencie zawarcia umowy pożyczki nie zamierzała się ona z niej wywiązać.

Z zeznań pokrzywdzonych J. C. i I. C. wynika, że pieniądze, które pożyczyci oskarżonej miały być przeznaczone na zakup działek gruntu. Jednocześnie Sąd Okręgowy ustalił że po otrzymaniu pożyczki oskarżona zwróciła pokrzywdzonym kwotę 94.500 zł informując, że został zapłacony zadatek na zakup działek, a ponieważ ona i jej siostra nie mają założonego konta bankowego korzystnym będzie, aby środki uzyskane przez pokrzywdzonych z zaciągniętych kredytów były przechowywane na koncie bankowym I. C.. Kwotę 94.500 zł pokrzywdzony I. C. wpłacił na rachunek bankowy w dniu 7 lutego 2007 r., a następnie na prośbę oskarżonej w dniu 1 marca 2007 r. wypłacił część pieniędzy i przekazał jej 70.000 zł. Zwrócenie przez oskarżoną na pewien czas części pieniędzy oraz to, że następnie oskarżona odebrała od pokrzywdzonych mniejszą kwotę winno skutkować rozważeniem przez Sąd meriti, czy oskarżona zawierając umowę pożyczki wypełniła znamiona określonego w art. 286 § 1 k.k. przestępstwa oszustwa.

Przypisany oskarżonej czyn dotyczy doprowadzenia pokrzywdzonych J. i I. małżonków C. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 300.000 zł i związany jest on z zawartą z oskarżoną umową pożyczki na wyżej wymienioną kwotę. Sąd Okręgowy ustalił zaś, że oskarżona otrzymała od pokrzywdzonych pieniądze uzyskane przez nich z zaciągniętych kredytów, to jest łącznie kwotę 249.163,83 zł. Nadto po zwróceniu pokrzywdzonym kwoty 94.500 zł oskarżona ponownie otrzymała od nich 70.000 zł. Pokrzywdzeni spłacając kredyty byli oczywiście zobowiązani do uiszczenia stosownych odsetek, jednakże zarówno czyn zarzucony jak i przypisany oskarżonej nie dotyczy doprowadzenia pokrzywdzonych do zawarcia umów kredytowych w sposób wskazany w art. 286 § 1 k.k.. W tej kwestii Sąd Okręgowy nie zawarł żadnych rozważań w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W związku z powyższym w ramach kontroli instancyjnej nie można było dokonać kontroli zasadności zaskarżonego wyroku. Tym samym wyrok ten podlega uchyleniu, a sprawa przekazaniu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji ponownie przeprowadzi przewód sądowy i po uwzględnieniu uwag zawartych w niniejszym uzasadnieniu dokona wnikliwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, mając przy tym na uwadze sposób w jaki zostały wypłacone przez I. C. środki finansowe uzyskane z zaciągniętych kredytów, co doprowadzi do wydania w sprawie trafnego rozstrzygnięcia.

W odniesieniu do apelacji prokuratora.

Ma w pełni rację skarżący, że w opisie czynu przypisanego sprawcy należy zamieścić wszystkie znamiona popełnionego przez niego czynu.

O powyższym winien pamiętać Sąd Okręgowy w przypadku wydania wyroku skazującego po ponownym rozpoznaniu sprawy.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.